

PRO EUROPA

Gazeta Ligii PRO EUROPA Liga hírlapja – 12 / 1998

Haller István

Drepturile omului și integrarea europeană

La 10 decembrie 1948, Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite a proclamat Declarația Universală a Drepturilor Omului. Această zi a fost desemnată Ziua Internațională a Drepturilor Omului. La 10 decembrie 1998, Biroul pentru Drepturile Omului al Ligii PRO EUROPA a organizat o conferință cu tema Drepturile Omului și integrarea europeană.

Textul de mai jos a fost prezentat cu această ocazie de coordonatorul Biroului, HALLER István.

Acest titlu poate fi curios la prima vedere, fiind vorba de aniversarea Zilei Internaționale a Drepturilor Omului, cu ocazia împlinirii a 50 de ani de la proclamarea Declarației Universale a Drepturilor Omului de către Adunarea Generală a ONU, organism care este unul mondial, și nu european.

Sîntem bombardați în ultima vreme de tot felul de lucruri legate, mai mult sau mai puțin justificat, de integrarea europeană. Am ajuns să vedem reclame pentru sucuri de nivel european. În aceste condiții — dar și datorită deziluziilor — tindem să ne săturăm de integrarea europeană. Reacția este de înțeles din partea omului obișnuit, dar ea este periculoasă dacă vine din partea unor persoane cu responsabilități în societate.

Respectarea drepturilor omului, în epoca noastră, a devenit o problemă crucială a societăților moderne, democratice. Se poate spune că „este la modă”. O modă care și-a făcut apariția acum 50 de ani.

Filosofi ca Platon sau Aristotel afirmau că interesele individului trebuie, în orice condiții, subordonate intereselor majore ale societății. Ideea în sine nu este total greșită. Dar cine reprezintă comunitatea, cine este societatea? Autoritățile statelor, atît în Grecia antică, cît și în Franța modernă tind să facă abuz de puterea cu care au fost investite de către indivizii societății.

Ideologia drepturilor omului a apărut ca parte componentă a umanismului, bazîndu-se pe egalitatea din naștere a oamenilor și existența unor drepturi naturale, inalienabile. De altfel revoluțiile secolelor XVII-XIX, militau și pentru respectarea drepturilor omului.

În prima fază a implementării ideologiei drepturilor omului s-a căutat fixarea anumitor limite ce trebuie respectate de autorități. Astfel s-au născut primele legi și constituții, care conțin prevederi în acest domeniu: *Bill of Rights* (Anglia, 1689), *Constituția Statelor Unite ale Americii* (1787), *Declarația drepturilor omului și cetățeanului* (Franța, 1789). Slăbiciunea acestor sisteme a fost dovedită de evenimentele întîmplute în Germania nazistă: milioane de persoane au fost deportate și ucise, iar acest masacru era socotit o „chestiune internă” a unui stat.

(continuare în pagina 4)

Drepturile omului în Basarabia

În data de 10 decembrie 1998, la Bălți, Universitatea de Stat *Alecu Russo* împreună cu Fundația Soros, Asociația Pro Democrația, Amnesty International, Comitetul Helsinki și alte organizații neguvernamentale din Republica Moldova au organizat, asemeni altor manifestări dedicate celor 50 de ani de cînd Organizația Națiunilor Unite a recunoscut Declarația universală a drepturilor omului, simpozionul internațional *Drepturile omului și respectarea lor în Republica Moldova*. La simpozion au participat invitați din mai multe țări, miniștri, parlamentari, juriști, reprezentanți ai administrațiilor locale și ai ambasadelor străine din Republica Moldova, alți specialiști din domeniul dreptului, istoriei, sociologiei, educației, precum și numeroși jurnaliști.

Cele patru secțiuni ale simpozionului au cuprins comunicări despre Declarația universală a drepturilor omului, despre Convenția Europeană a Drepturilor Omului, despre legislația europeană privitoare la drepturile omului și respectarea sau aplicarea ei în diferite țări, respectiv despre rolul societății civile din Republica Moldova în garantarea respectării drepturilor omului și în democratizarea societății din acest stat.

Din partea Ligii PRO EUROPA a participat Marius COSMEANU care a prezentat lucrarea *Convenția europeană a drepturilor omului — garant al democrației*, cu exemplificarea unor cazuri din Jurisprudența Curții Europene legate de încălcări ale dreptului la libera exprimare de către autoritățile diferitelor state.

(M.C.)

Calendar

2 decembrie — *Prejudecăți și stereotipuri în școală*, curs susținut de Cristian STAN în cadrul proiectului Centrului Intercultural al LPE „Odorheiul Secuiesc pluricultural și reflectarea lui în școală”.

10 decembrie — Ziua Internațională a Drepturilor Omului și aniversarea a 50 de ani de la proclamarea Declarației Universale a Drepturilor Omului au fost marcate de Biroul pentru Drepturile Omului al LPE prin organizarea conferinței: *Drepturile omului și integrarea europeană*. — Pentru celebrarea aceluiași eveniment, Fundația pentru o Societate Deschisă, Asociația Pro Democrația, Amnesty International și Comitetul Helsinki au organizat la Bălți, în Republica Moldova, simpozionul internațional *Drepturile omului și respectarea lor în Republica Moldova*. Din partea LPE a participat Marius COSMEANU.

10 decembrie — *Balul Copiilor Străzii*, organizat de ASLIR. Din partea LPE au participat Lucia BRISCAN, MAGYARI Annamária, MOLNÁR Irén și Laura ARDELEAN.

11 decembrie — LPE a fost vizitat de Walter PALM, consilierul Guvernului Olandei în domeniul minorităților naționale.

11 decembrie — Curs al Colegiului Democrației: *Situația României în integrarea europeană*, susținut de senatorul FRUNDA György.

12 decembrie — Curs al Colegiului Democrației: *Organizarea și funcționarea instituțiilor judecătorești*, susținut de procurorul Horațiu DUMBRAVĂ.

15 decembrie — *Educația interculturală ca educație socială, politică, antirasială și de dezvoltare a identității*, curs susținut de SZOKOLY Elek în cadrul proiectului Centrului Intercultural al LPE „Odorheiul Secuiesc pluricultural și reflectarea lui în școală”.

17 decembrie — SZOKOLY Elek, director executiv al LPE, a fost ales membru al Comisiei Naționale al Fundației pentru o Societate Deschisă.

18-19 decembrie — Liga PROEUROPA a organizat la Tîrgu Mureș, sub titlul *Identitatea națională și învățămîntul în limba maternă*“, cea de-a VII-a ediție a Forumului Intercultural.

21 decembrie — LPE a depus o coroană de flori la monumentul Revoluției din 1989.

23 decembrie — Copreședinta Ligii PRO EUROPA, Smaranda ENACHE, ambasador extraordinar și plenipotențiar al României în Republica Finlanda, a fost acreditată, prin decret prezidențial, în aceeași calitate și în Republica Estonia.

Naptár

december 2 — *Előítéletek és sztereotípiák az iskolában*, Cristian STAN előadása a PEL Interkulturális Központja által szervezett „A multikulturális Székelyudvarhely és tükröződése az iskolában” c. program keretében.

december 10 — Az Emberi Jogok Nemzetközi Napja és az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata kikiáltásának 50. évfordulója alkalmából a PEL Emberjogi Irodája konferenciát szervezett *Az emberi jogok és az európai integráció* címmel. — Ugyanezen alkalomból az Alapítvány Egy Nyílt Társadalomért, Pro Democrația Egyesület, Amnesty International és a Helsinki Bizottság nemzetközi tanácskozást tartott Bălți-ban (Moldvai Köztársaság), *Az emberi jogok betartása a Moldvai Köztársaságban* címmel. A PEL részéről Marius COSMEANU vett részt.

december 10 — *Az utca gyermekeinek bálja*, az ASLIR szervezésében. A PEL részéről Lucia BRISCAN, MAGYARI Annamária, MOLNÁR Irén és Laura ARDELEAN vettek részt.

december 11 — A PEL-t meglátogatta Walter PALM, Hollandia Kormányának kisebbségügyi tanácsosa.

december 11 — *Románia az európai integrációs folyamatban*, FRUNDA György szenátor előadása a Demokrácia Kollégiuma számára.

december 12 — *Az igazságszolgáltatás intézményeinek működése*, Horațiu DUMBRAVĂ ügyész előadása a Demokrácia Kollégiuma számára.

december 15 — *Az interkulturális nevelés mint szociális, politikai, rasszizmus-ellenes és azonosságtudatot fejlesztő nevelés*, SZOKOLY Elek előadása a PEL Interkulturális Központja által szervezett „A multikulturális Székelyudvarhely és tükröződése az iskolában” c. program keretében.

december 17 — A PEL ügyvezető igazgatója, SZOKOLY Elek az Alapítvány Egy Nyílt Társadalomért Nemzeti Bizottságának tagja lett.

december 18-19 — A PRO EUROPA Liga, *Nemzeti azonosság és az anyanyelvű oktatás* címmel, megszervezte Marosvásárhelyen a VII. Interkulturális Fórumot.

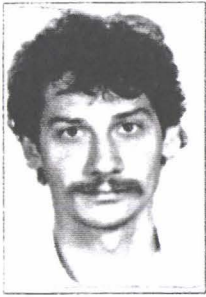
december 21 — A PEL koszorút helyezett el az 1989-es Forradalom emlékművénél.

december 23 — Smaranda ENACHE, a PRO EUROPA Liga társelnöke, Románia finnországi meghatalmazott nagykövete elnöki rendelet révén kinevezést kapott, hasonló minőségben, az Észt Köztársaságba is.

ERATÁ Printr-o regretabilă eroare a echipei redacționale, în Calendarul (pagina 2) din numărul 11 al gazetei PRO EUROPA, a apărut, sub data de 12 noiembrie, o informație eronată: „Vizita Excelenței Sale Walter PALM, ambasador al Olandei la sediul LPE”. Precizăm că vizita la sediul LPE a Excelenței Sale **Hanswijck DE JONGE**, ambasadorul Olandei la București, a avut loc la data de **20 noiembrie**. Cerem pe această cale scuze atât Excelenței sale, cât și cititorilor noștri.

Haller István

A CUI ȚI ZIUA DE 1 DECEMBRIE?

Conform Constituției, ziua de 1 Decembrie este ziua națională a României. Tot conform Constituției, România este patria comună a tuturor cetățenilor săi, fără deosebire de naționalitate.

Dacă sistemul juridic al unei țări se bazează pe Constituție, în schimb, sentimentele oamenilor nu pot fi dirijate de acest document. Este oare, ziua de 1 Decembrie, ziua națională a tuturor cetățenilor, nu doar formal, dar și spiritual? Întrebarea, prea retorică la prima vedere, se impune a fi pusă și unui om din Pașcani, Urziceni sau Tumu Severin. Dar este evident că aici și acum, meditănd asupra acestei întrebări, problema cheie e: care este sentimentul unui maghiar față de această zi?

Pentru a înțelege mai bine problema, trebuie să căutăm un exemplu cvasi-similar. Oare cum se raportează un german la ziua de 9 mai? Ca la o zi în care Germania a fost înfrântă, sau ca la o zi în care a căzut un sistem defect, s-a corectat o eroare de istorie? Studiile în acest domeniu arată că în primii ani după cel de-al doilea război mondial, evenimentul a fost trăit ca o tragedie. În momentul de față, absolută majoritate a germanilor, chiar dacă nu celebrează ziua cu șampanie, o apreciază la justa ei valoare. Pe deasupra, această zi a devenit și Ziua Europei, fără nici o legătură cu cele întâmplate în 1945.

Dacă la început germanii au considerat ziua de 9 mai ca o zi tragică a înfrângerii, la început ziua de 1 Decembrie nu a trezit nici un sentiment în maghiari. Trebuie știut faptul că există mari diferențe între istoriografia

română și maghiară privind importanța zilei de 1 Decembrie 1918. Dacă istoriografia română consideră ziua ca fiind aceea în care s-a realizat unirea Transilvaniei cu România, conform celei maghiare, acest lucru nu se datorează Marii Adunări de la Alba Iulia, ci Tratatului de la Trianon. Trianonul a fost trăit ca o dramă de maghiari, și nu 1 Decembrie.

„Rezoluțiunea” Marii Adunări a exprimat nu numai dorința românilor din Transilvania de a se uni cu țara mamă, dar și dorința de a garanta drepturile minorităților. Dacă germanii de azi văd în pierderea războiului mondial corecția unei erori, maghiarii din Transilvania nu simt același lucru. Refuzul majorității de a accepta unele revendicări ale minorității creează imaginea că s-a schimbat doar „stăpînul”, nu și relația dintre majoritar-minoritar. Acest lucru este prima și cea mai importantă piedică în acceptarea sentimentală a zilei de 1 Decembrie ca zi festivă.

Al doilea motiv este împrejurarea în care această zi este celebrată. În mod evident ziua de 1 Decembrie nu este doar o zi națională a cetățenilor României, dar o sărbătoare și pentru românii din afara granițelor, fiind într-un fel „ziua românilor”. Dar celebrarea acestei zile, în Tîrgu-Mureș, la simbolul latinității (deși, după ultimele cercetări, Lupoica cu Romulus și Remus s-a dovedit a fi o statuie etruscă, cum este și originea orașului Roma) îi exclude de la participarea psihică, de la interiorizarea evenimentului pe maghiarii orașului, care formează peste 50% din populație. Simbolistica are efecte psihice deosebite. Cu toată înțelegerea și bunăvoința, un maghiar nu se poate identifica cu o manifestare care pune în centru originea daco-romană a celor care participă la ea (în mod similar, un neromân nu se

poate recunoaște nici în Imnul României). Rămîne neutru, neatins de ceea ce se dorește a fi ziua națională a României.

Întrebînd un musulman care trăiește în mediu creștin asupra modului în care se raportează la Crăciun, am primit un răspuns cît se poate de normal: cum să nu țin o sărbătoare care este atît de frumoasă cum este Crăciunul? Pentru a se forma această înțelegere au trecut secole de coexistență între musulmani și creștini, secole în care Crăciunul era sărbătorit oficial în zone cu majoritate creștină, Ramadanul în zone cu majoritate musulmană. Este nevoie de timp ca aceste sărbători să fie receptate și de comunitățile pentru care la început nu a însemnat nimic? Indubitabil. Dar mai important este ȚINUTA sărbătorii. Crăciunul, spre exemplu, are o ținută. Nu (numai) prin brad și stelute, ci (și) prin inspirarea unei păci sufletești, a unei stări deosebite. Huiduirea reprezentanților maghiarilor doar pentru că citează părți din „Rezoluțiune” nu este deloc compatibilă cu sentimentul inițial cu care românii s-au adunat la Alba Iulia. Marea Adunare de la Alba Iulia a fost un act deosebit. S-a reușit trecerea peste toate obstacolele istorice, în dorința de a realiza ceva nobil. Epigonii sînt încă datori de a se ridica la acel nivel al ținutei festive.

Și ce dacă maghiarii nu se identifică cu 1 Decembrie? — pot întreba atît românii, cît și maghiarii. Ce pierd românii dacă îi exclud pe maghiari din această sărbătoare, ce pierd maghiarii dacă sînt excluși? Practic: nimic și totul. Nimic ce poate fi concretizat, vizualizat, nimic palpabil. Totul, pentru că simbolurile interiorizate în comun realizează coerența, solidaritatea unei colectivități. Și România are mare nevoie de acest lucru.

Drepturile omului și integrarea europeană

(continuare din pagina 1)

Dacă prin comunitate, în timpul lui Platon, se înțelegea o cetate, această noțiune s-a extins, în momentul de față vorbindu-se și de comunitatea internațională. Astfel, interesele generale ale comunității globale sînt superioare unor interese locale. În cazul de față, respectarea drepturilor omului sînt de interes internațional. Existența unor puteri care își torturează supușii creează un discomfort moral, dar și o instabilitate politică în regiune.

Primul document care a recunoscut această nouă comunitate, și, ca atare, a considerat că respectarea drepturilor omului nu poate fi lăsată exclusiv la latitudinea statelor, ci asupra ei trebuie să vegheze și organizații ca ONU, ce au dreptul de a interveni în implementarea lor, a fost cel comemorat azi: Declarația Universală a Drepturilor Omului, proclamată la 10 decembrie 1948.

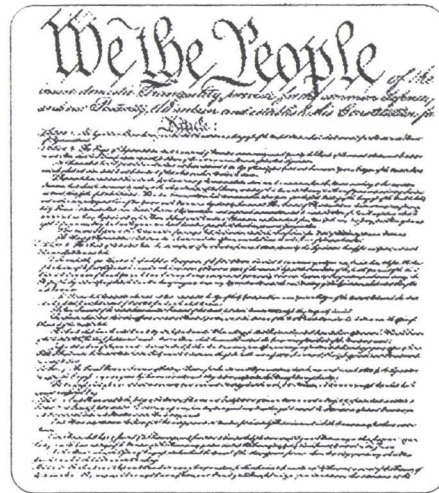
Datorită faptului că ONU era alcătuită și dintr-o serie de state a căror politică era total contrară ideologiei drepturilor omului — unele, cum ar fi URSS sau China, chiar cu drept de veto în Adunarea Generală —, puterea organizației a fost mult limitată. În consecință, s-au creat alte organisme, care au dezvoltat un sistem eficient de impunere a respectării drepturilor omului. Consiliul European, prin Curtea Europeană a Drepturilor Omului, permite fiecărui cetățean, care consideră i-au fost lezate drepturile în unul dintre statele membre ale Consiliului, să acționeze împotriva statului respectiv. În fața Curții, statul și individul sînt părți procesuale egale. Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, adoptată la Roma, la 4 noiembrie 1950, stabilește drepturile și modul de funcționare a Curții Europene a Drepturilor Omului; ea a fost ratificată și de România în 1994, după ce România a devenit membru al Consiliului European în 1993.

Pentru a aparține unei comunități este nevoie de voința reală de integrare a aspirantului, precum și de acceptarea comunității respective.

Dorința reală se dovedește prin fapte, și nu vorbe. În domeniul drepturilor omului, România nu a dovedit încă, în tota-

litate, această dorință.

Care au fost pașii pozitivi? Am încercat să compar situația dinaintea de revoluție cu cea actuală, și am ajuns la concluzia că schimbările sînt atât de radicale, încît ele nici măcar nu suportă comparația. Constituția adoptată prin referendumul de la 8 decembrie 1991

conține toate drepturile prevăzute de documentele importante privind drepturile omului, iar cele care nu sînt menționate concret, pe baza art. 20 din Constituție, devin lege internă prin ratificarea tratatelor internaționale; România a ratificat aproape toate tratatele internaționale din domeniul drepturilor omului; în 1993 a devenit membră a Consiliului European ceea ce a avut, are și va avea efecte deosebite privind respectarea drepturilor omului; autoritățile care au jucat un rol represiv în societatea comunistă au început să funcționeze în serviciul comunității. Dar, cu toți acești pași, se comit abuzuri, și nu puține.

Totuși, problema nu o reprezintă abuzurile deoarece acestea se comit și în democrațiile cele mai dezvoltate, ci atitudinea persoanelor responsabile cu stoparea abuzurilor: în loc să le trateze cu maximă responsabilitate, de multe ori încearcă să le mușamalizeze, din dorința greșit înțeleasă ca ele să nu compromită autoritățile în cauză. Cu o astfel de mentalitate, nici comunitatea Uniunii Europene, nici comunitatea NATO nu ne pot accepta.

O altă deficiență care pune la îndoială reala dorință de integrare europeană a

României este neadoptarea unei legislații corespunzătoare cerințelor unei democrații reale. Legea executării pedepselor, spre exemplu, este o lege din 1969, neadecvată unui sistem de detenție modern; Legea poliției, deși este ulterioară schimbării sistemului totalitar, nu a reușit să depășească mentalitatea militară a poliției.

În momentul de față România este criticată mai mult pentru neîmplinirea criteriilor economice decît a celor politice. Trebuie remarcat însă faptul că situația economică (absența investițiilor străine, marginalizarea României) se datorează nu în ultimul rînd unei situații politice neclare. Nerespectarea drepturilor omului într-o țară are, inevitabil, efecte secundare în domeniul economic.

Situația drepturilor omului din România seamănă cu un pahar pe jumătate plin, pe jumătate gol. Unii văd doar jumătatea goală, alții doar jumătatea plină. Depinde de unghiul din care privim situația. Poziția corectă este observarea realității și exprimarea dorinței (inclusiv prin fapte) de a umple și jumătatea goală a paharului.

Se pune întrebarea: de ce dorim ca drepturile omului să fie respectate? Ca să fim primiți în structurile euro-atlantice sau ca să asigurăm cetățenilor României condițiile unei democrații moderne? Nu cred să existe persoane responsabile care la această întrebare ar accepta ca răspuns prima variantă. În mod evident, cînd dorim să ne aliniem la anumite standarde, facem acest lucru nu din ipocrizie, ca să arătăm o față mai frumoasă spre exterior, ci din convingerea că astfel ne îmbunătățim condițiile de viață.

Conform zicalei, cu teoria stăm bine, practica ne omoară. Pot face ceva, în mod practic, autoritățile? Trebuie să ne punem următoarele întrebări:

1. Dorim într-adevăr să îmbunătățim situația actuală?
2. Care sînt inițiativele locale care pot fi demarate?
3. Cum pot fi aceste inițiative locale transpuse la nivel național?

Nu cred ca această ocazie, care este și una festivă, să fie prielnică pentru a răspunde acestor întrebări. Dar ele fiind puse, sper că își vor găsi și un ecou.

DEATH-LINE

Ieșită de sub tutela lui Moș Gerilă, luna decembrie sau „a cadourilor” cum era numită în epocă s-a încărcat în răstimpul care a trecut din 1989 pînă azi, cu semnificații noi devenind cea

mai „abundentă” lună a anului în ce privește sărbătorile, evenimentele importante sau datele istorice. Făcîndu-ne, de la an la an, ca în cele 31 de zile ale ei să alternăm, ca într-un creuzet pandoric, între nostalgie, sublim, onoare și solemn, dar și între înverșunare, speranță, regret sau îndoieli, toate învăluite de forfota și farmecul cotidianului specific acestei părți a anului, fiecare zi însemnată din calendarul ei ar putea constitui cîte un subiect aparte. Toate sărbătorile ei, religioase sau profane, toate aniversările și comemorările care încarcă acest *sfirșit* de an, cu tot absurdul încercării lor de a ne programa fericirea, îl îndeamnă pe fiecare, vrînd-nevrînd, la un exercițiu de memorie în încercarea de a se regăsi, prin trecut, în ceilalți.

Decembrie este diferit față de restul anului nu doar pentru că este luna cu cele mai multe zile libere, adică în care se lucrează cel mai puțin (ceea ce modifică implicit și ritmul obișnuit de viață), dar și pentru că ea împlinește așteptări a căror intensitate crește cu cît ne apropiem în timp de venirea ei. Dintre datele istorice, inclusiv cele biblice, cuprinse în această a douăsprezecea lună, nici una nu are pentru generațiile de azi, prin proximitate și prin participare la ea, încărcătura simbolică, pe care o are amintirea Revoluției din 1989. Nici ziua de 1 Decembrie (care a „concurat” la alegerea ei ca zi națională cu zilele declanșării revoluției din 1989, dar pe care generația de la 1918 nu și-a permis să o adopte, cu toată însemnătatea ei, ca zi națională), nici Crăciunul și, în ceea ce ne privește, premeditat decalata variantă ateistă a ei, Revelionul, cele mai sărbătorite... sărbători din luna decembrie, nici una dintre ele deci, nu declanșează afîtea controversate

și atît patos precum comemorarea/aniversarea evenimentelor din decembrie '89 datorită poate și întinderii ei pe mai multe zile. Cu atît mai puțin putem afirma acest lucru despre abia recent declarata (pe data de 18 a lunii) zi a minorităților, ca să nu mai vorbim de zilele de 25 și 30, adică cea a execuției soților Ceaușescu, respectiv a alungării regelui din țară.

Definită în principal, prin pondere și importanță, de evenimentele de la Timișoara și București, săptămîna 15-22 este puternic ancorată în prezent, constituind încă și, cred, ani buni de acum încolo, o amintire vie, dar și motiv sau pretext de analiză critică a prezentului. Anul acesta, după cum era de așteptat, comemorarea Revoluției din 1989 a readus în discuție cvasi-utopica problemă a aflării adevărului, adică, într-un sens mai puțin filosofic, scoaterea la lumină a nedreptăților și fărădelegilor comise de oamenii regimului de atunci.

Promițînd în '97 cu naivitate (nu este pentru prima dată), că într-un an se va afla adevărul despre revoluție, președintele Constantinescu a apărut la finele lui 1998 la TVR Timișoara recunoscîndu-și donquijotismul. Tot acest angajament, cu toate bunele intenții ale domniei sale și chiar presupunînd că ar fi existat o voință concertată a factorilor implicați, el tot nu ar fi putut fi respectat. Dezlegarea sau elucidarea necunoscutelor unor evenimente de complexitatea celor de acum nouă ani presupune nu doar voință și decizie politică, dar și eficiența instrumentelor și a sistemului judiciar. Un vis prea frumos...

Acest *dead-line* (sau termen) stabilit acum un an de președintele țării m-a făcut, chiar atunci cînd am luat cunoștință de el, nu doar să mă îndoiesc cartezian de șansele respectării lui, dar mi-a provocat și un involuntar zîmbet dulce-amar despre ce înseamnă la noi să închei la termen o treabă. Continuînd tradiția moștenită din „Țara măgarilor” și apoi din „Ferma animalelor”, ne aflăm și azi, neatîrnați ce-i drept, în faza taoistă a vremii care vremuiește...

În trecut, fie el chiar și apropiat, respectarea termenelor impuse de situație

sau din afară, atunci cînd se întîmpla acest lucru, se făcea în pripa ultimului moment, cînd lumînarea ne ardea la unghie. Împăcați cu ideea lui „mai rău să nu fie”, răscoalele sau revoltele conjuncturale le-am declanșat abia atunci cînd „cuțitul a ajuns la os” și cînd „nu se mai putea răbda”. În comunism, de la onorarea promisiunilor pe plan intern și extern în egală măsură, pînă la calificările la turneele sportive internaționale (devenise o regulă să jucăm calificarea în ultimul joc pe care îl susțineam în grupă) *dead-line*-ul ne-a făcut de multe ori să rămînem dacă nu repetenți, cel puțin corigenți. Mediocritatea, consecvență în inconsecvență ne-am păstrat-o și la încheierea conturilor cu tovarășii. Păstrîndu-ne „mintea de pe urmă” am fost printre ultimii care am spus, inițial, *Konec filma!* sistemului comunist. Nemaivorbind că acest complex, și anume că mereu ne-o iau alții în față, e cît se poate de viu și astăzi. Viu pentru că tranziția nu a atins și inconsecvența noastră...

Dead-line-urile ne-au urmărit și continuă să ne urmărească obsedant. Îmi amintesc de graba cu care au încercat politicienii aleși în 1996 să refacă încropelile predecesorilor lor din cei șapte ani (de acasă?) ai perioadei de democratizare pentru ca să fim primiți în primul val de aderare la NATO. Reuniunea de la Madrid și cea care va urma la Washington, ori accelerarea reformei pentru evitarea, în ultimul moment, a unei crize economice grave dovedesc că atitudinea față de respectarea termenelor nu s-a schimbat.

Cu aproape doi ani înainte de tot mai mediatizata „cumpănă dintre veacuri”, la cele trei sute și cîteva de zile cîte au mai rămas (ne-o spune, seară de seară, AMR¹-ul ProTv-ului înaintea jurnalului de la ora 19:30) pînă să intrăm în anul 2000, riscăm să transformăm *dead-line*-ul integrării europene și euro-atlantice, asemeni aflării adevărului despre revoluția din 1989 într-un pericol *death-line*.

1. AMR reprezintă în jargonul militarilor în termen, prescurtarea numărului de zile cîte Au Mai Rămas pînă ce ei se lăsa la vatră.

Interkulturális Fórum

În urmă cu un an, între 28-29 noiembrie 1997, la Tirgu Mureş avea loc a V-a ediție a Forumului Intercultural, manifestare bianuală organizată de Centrul Intercultural a Ligii PRO EUROPA. Cu acest prilej, doamna Smaranda ENACHE, copreședintă a Ligii a avansat propunerea ca ziua de 18 decembrie să fie desemnată ca Zi Națională a Minorităților din România, propunere acceptată și susținută de participanți, printre care și domnul ministru György TOKAY.

Începând cu anul 1998, ca urmare a rezoluției Forumului din noiembrie și a strădanților Departamentului pentru Protecția Minorităților Naționale, se sărbătorește și la noi în țară în mod oficial ZIUA MINORITĂȚILOR NAȚIONALE. Evenimentul a fost marele de Liga PRO EUROPA prin organizarea celei de a VII-a ediții a Forumului Intercultural cu tema „Identitatea națională și învățămîntul în limba maternă”. La această ediție au participat reprezentanții de tineret ai uniunilor minorităților naționale, reprezentanți ai organizațiilor studentești, reprezentanți ai Departamentului pentru Protecția Minorităților Naționale, ai Ministerului Educației Naționale, ai organizațiilor neguvernamentale implicate în dialogul interetnic, reprezentanți ai administrației publice locale, personalități ale vieții publice, reprezentanți ai presei.

A Pro Europa Liga társelnökének, Smaranda ENACHE asszonyának kezdeményezésére december 18.-át a Kisebbségek Napjává nyilvánították Romániában. Így a PEL által december 18.-19. között szervezett — ezúttal már VII.— Interkulturális Fórumon is „A nemzeti identitás és az anyanyelvű oktatás” kérdése volt terítéken főleg kisebbségi, de igényen és kevésbé elfogult többségi szempontból is megközelítve a témát.

A szemináriumon jelen voltak a romániai magyar (MMDSz-színekben), a német, az orosz-lipován, a szerb, a tatár, az örmény, a cseh és a szlovák kisebbségek — főleg az ifjabb korosztályhoz tartozó — valamint a moldovai csángók képviselői, a Román Kormány Kisebbségvédelmi Hivatalának küldötte, számos PEL-tag és a Demokrácia Kollégiumának diákjai (mint megfigyelők).

A szemináriumot vezető SZOKOLY Elek, a PEL Interkulturális Központjának igazgatója vitaindító beszédében kifejtette, hogy a Kisebbségek Napja sajnos még nem igazi ünnepnapja Romániának, ezért ünnepe-

lés helyett inkább „munka közben” emlékezünk meg róla. Majd fölidézte a finnországi példát, ahol a 6% svéd kisebbség miatt az országnak két hivatalos nyelve van. Ez a gesztus nemhogy megalázza, sokkal inkább dicséri és dicsőíti a többségi nemzetet.

A kisebbségek nem bevándorlók, saját történelmi múlttal és hagyományokkal rendelkeznek — hangsúlyozta beszédében FODOR Imre polgármester, ezért nem szabad a helyi társadalmat az amerikaiival összehasonlítani.

Fölmerült a roma anyanyelvi oktatás problémája is, és elhangzott, hogy a roma nyelv négyezres alapszókincse nem elégséges egy megfelelő szintű oktatáshoz.

Adrian MAJURU bukaresti történész a két világháború közötti kisebbségi jogokról beszélt, HALLER István, a PEL Emberjogi Iroda vezetője pedig a kisebbségi oktatást tekintette át az '50-es évektől napjainkig. Közben a szlovák kisebbség képviselőjéről kiderült, hogy a Román Oktatási Minisztériumot is képviseli. Rögtön neki is szegelte a kérdést a Német Demokrácia Fórum színeiben jelenlévő Karla

SINGER, hogy hol késlekednek a kisebbségek történelem tankönyvei. A kérdezettnek aki csak eszébe jutott, és nem volt jelen, az mind hibás lett az ügy kivitelezésének meghiúsulásáért, pedig — mint elmondta — benne a hajlandóság és nyitottság óriási... DE állítólag a magyar kisebbség történelem tankönyve 1999 elején csak kijön a nyomdából.

Javasolták csángó testvéreinknek, okosabb, ha külön kisebbségként jegyeztetik be magukat, így a Román Kisebbségi Tanács 18 tagra bővülne, ők pedig külön pénzeket kapnának önfinanszírozásra, és nem kellene a magyarokkal osztozniuk. A csángók válaszukban világosan megmondták — köszönik szépen, de nem kérnek belőle..

Legutolsó napirendi pontként bújott elő az anyanyelvű oktatás. Az alig néhány ezres kisebbségek kifejtették, hogy fölösleges anyanyelven tanulni, mert az csak hátrányt jelent a mindennapi életben, valamint hogy őket és tanulmányi igényeiket maximálisan kielégítik az anyaországi ösztöndíjak, sőt mi több, sokszor nem is tudnak elég diákot kiküldeni török- vagy szerbthonba, annyi az ösztöndíj. Elsőként az MMDSz (és egyben a magyar ifjúság) képviselője foglalt határozottan állást az anyanyelvű oktatás létfontossága mellett, és fölhívta a jelenlévők figyelmét, hogy szerény véleménye szerint egy valamirevaló egyetemen nem az állam hivatalos nyelvére tanítanak, hanem egy szakmára. Eszmei mondanivalójához csatlakoztak rögtön a csángók is, majd elhangzott néhány pro és kontra állásfoglalás. Már-már kezdett bekeményíteni egy-két felszólaló, amikor hirtelen *time out*-ot intett be a moderátor, hisz a késő estebe nyúlt a vita.

CSEDO Zoltán

Megjelent a Pulzus 34-35-ös
összevont számában

Gabriel ANDRRESCU (APADOR-CH), primarul FODOR Imre și SZOKOLY Elek (LPE)

Forum Intercultural

Identitate națională și învățămînt în limba maternă

A VII-a ediție a Forumului Intercultural — desfășurat la Tirgu-Mureș între 18-19 decembrie 1998 — a supus dezbaterilor două concepte care susțin fundamentul cultural al oricărei comunități minoritare. *Accesul liber la cultivare în limba maternă* (ceea ce depășește sfera învățămîntului), creează condițiile afirmării depline a identității naționale. Așadar, cele două elemente sînt indisolubil legate și fac parte dintr-un singur mecanism prin care o colectivitate culturală se definește și se deosebește de celelalte colectivități minoritare sau de colectivitatea majoritară. Identitatea națională este punctul final al acestui mecanism social și cultural; punct final al cărui centru de greutate este învățămîntul în limba maternă.

Geneza identității naționale a românilor ardeleni de pildă, s-a desfășurat în jurul unui centru de greutate care a fost Biserica Greco-Catolică căreia ulterior i s-a alăturat Școala Ardeleană. A urmat firește formarea unor elite care urmau să conștientizeze identitatea națională și apoi să-i dea un conținut ideologic, cultural, spiritual. Fapt care s-a și întîmplat. Mi-am permis această scurtă digresiune tocmai pentru a surprinde problematica actuală pe care dezbaterile Forumului Intercultural au încercat să o atingă. Minoritățile naționale invitate la dezbateri, cu excepția îndeosebi a celor din Transilvania și a minorităților evreiască și armenească, au o pătură elitistă foarte subțire (turco-tătarii, rușii lipoveni, slovaci, grecii, bulgarii, ucrainenii) sau aproape inexistentă (romii, albanezii, cehii, polonezii, rutenii, ceangăii). Această realitate explică marea diferență de opinii exprimate de reprezentanții acestor comunități referitor la învățămîntul de limbă maternă. Comunitățile reduse ca număr sau ca habitat își limitează opțiunile la învățămîntul primar (mecanism care deja funcționează bine în majoritatea cazurilor), dincolo de această limită, problema reducîndu-se, în opinia lor la capacitatea indivizilor de a merge mai departe prin propriile posibilități. Așadar, problema identității naționale se reduce la conturarea unei identități locale, la un univers cultural aproape închis, suficient sieși. Comunitățile cultural-etnice cu un habitat mai extins, dar — subliniez această particularitate — cu un precedent în materie de învățămînt de toate gradele care a tins în trecut către conturarea unei identități naționale regionale — merg mai departe în cazurile deja amintite. Este vorba de minoritatea maghiară și în subsidiar de cea germană care au dezvoltat, începînd cu evul mediu și culminînd în epoca modernă, o cultură avansată, tocmai prin organizarea unui sistem educațional coerent și modern. Acest precedent a creat, cum era și firesc, o comunitate împlinită cultural ale cărei trasee spre identitatea națională s-au conturat în perioada modernă; acest proces nu poate fi întrerupt artificial. Din acest punct de vedere,

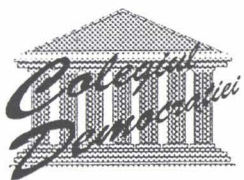
minoritatea maghiară ca ansamblu (mai puțin cea germană redusă numeric și lipsită astfel de vitalitate) își construiește demersul susținînd reconstituirea sistemului educațional care i-a desăvîrșit personalitatea culturală.

Pe lîngă acest fapt, s-a mai observat și un alt raport/ruptură foarte fragil(ă), între minoritățile naționale, al căror areal cultural îl reprezintă Transilvania și cele similare din Vechiul Regat. Acest raport/ruptură s-a manifestat în afirmarea opțiunilor legate de învățămîntul în limba maternă. Comunitățile minoritare extracarpatică (cu excepția cazului special al ceangăilor care datorită religiei catolice într-un spațiu compact ortodox se află într-o permanență presiune de asimilare), s-au declarat mulțumite de situația actuală a învățămîntului în limba maternă, la nivelul ciclurilor primare și secundare. În privința unui potențial învățămînt superior în limba maternă rămîn atașate ideii de neparticipare.

Dezbaterile Forumului Intercultural au dovedit din nou marea diferență de optică dintre arealul cultural transilvănean și cel similar extracarpatic; diferență datorată îndeosebi tradiției specificului multicultural și plurilingvistic al Transilvaniei. Comunitățile minoritare au evoluat în modernitate într-un mod diferit iar rezultanta finală se manifestă în schimburile de opinii legate de o problemă particulară — învățămîntul în limba maternă — care determină în final o problemă de interes comun: identitatea culturală regională a acestora.

Adrian MAJURU

O problemă spinoasă sau un spin problematic

Vineri, 11 decembrie a.c., a avut loc la sediul Ligii PRO EUROPA o întâlnire a domnului senator FRUNDA György cu studenții Colegiului Democratice.

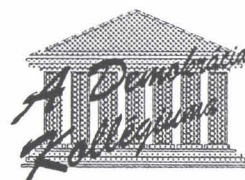
Cursul susținut de domnul senator, anunțat inițial pe tema drepturilor minorităților în România, a avut ca subiect integrarea României în structurile europene. Criticând lipsa de inițiative radicale imediat după revoluție, lucru ce a așezat economia pe o pantă descendentă, și subliniind câteva din greșelile tactice în procesul de privatizare, domnul senator a insistat asupra necesității unor măsuri radicale în economie — lucru, de altfel, lipsit de noutate — una dintre acestea fiind bineînțeles închiderea tuturor întreprinderilor de stat nerentabile. Șomajul ridicat, consecința acestei măsuri, s-ar putea acoperi prin dezvoltarea prestațiilor de servicii particulare, care dintr-o rată a șomajului de 20-25% să atragă o bună parte a celor disponibilizați pînă la diminuarea șomajului la 15%, care ar fi o cifră normală. Mai puțin s-au indicat căi de realizare propriu-zisă a unui asemenea proiect, realizare ce nu apare foarte probabilă în condițiile în care majoritatea șomerilor își asigură greu subzistența (n-am spus existența!), iar piedicile pe care le întâmpină micul întreprinzător sînt de natură să descurajeze.

...

Am continuat seria cursurilor din decembrie sîmbătă, în data de 12, despre *Organizarea și funcționarea puterii judecătorești*. Ca referent a participat domnul procuror Horațiu Dumbravă de la Parchetul de pe lîngă Judecătoria Tîrgu-Mureș. Deși prin natura sa acest curs teoretic nu prezintă puncte polemice, nu au lipsit discuția și întrebările în legătură cu desfășurarea practică a proceselor și acțiunilor în justiție. Domnul procuror a explicat procedurile „tehnice” de organizare ierarhică și rolul instanțelor judecătorești, de la cea mai de bază judecătorească pînă la Curtea Supremă de Justiție și Curtea Constituțională, rolul parchetelor de pe lîngă instanțele judecătorești. Ceva mai greu „digerabile” au fost actele normative cu toată varietatea lor, dar ele trebuie totuși cunoscute cît mai bine, de vreme ce adoptarea lor constituie motivul atîtor probleme și întîrzieri. Așteptăm cu interes și curiozitate luna ianuarie cînd vom avea prilejul să vedem și „practic” ce înseamnă funcționarea puterii judecătorești, atunci cînd vom asista la cîteva procese „on live” la Judecătoria Tîrgu-Mureș.

BOLD Liviu, student al Colegiului Democratice

Két jogász a Demokrácia Kollégiumában

A Demokrácia Kollégiuma két jogászt látott vendégül 1998 december 11-én és 12-én.

Az első előadást FRUNDA György szenátor úr tartotta: kiváló politikus, frappáns válaszokkal. Az előadás témája Románia euro-atlanti integrációja volt. A szenátor úr hangsúlyozta az euro-atlanti integráció fontosságát országunk számára, és kitért arra is, hogy fennáll a veszély: a jugoszláv-orosz-fehérorosz blokk magába szippantja Romániát, vagy esetleg országunk a maffiázás központjává válhatna.

A balkáni mentalitásról beszélve, meghívottunk leszögezte, hogy a taktikázás helyett elszánt lépésekre lenne szükségünk. A gazdasági csőd elkerülése csakis úgy lehetséges, ha a veszteséges vállalatokat bezárják. Valóban ez a nagyszándori magatartás kellene a román vezető politikusok magatartását is

jellemezze. Nagy Sándor nem kibogozta, hanem elvágta a gordiuszi csomót. A nagyvállalatok bezárásával a munkanélküliek száma kb. 20-25%-ban emelkedne, de ez 2-3 év alatt 10-15%-ra csökkenne, véli a szenátor úr. A magán szolgáltatások aránya el kellene érje a 30%-ot.

Egyik kollégista társam kérdésére válaszolva, a szenátor úr a multikulturális egyetem ügyében is elosztotta a homályt. Abszurdnak találta, hogy a magyar helyek számát egy olyan egyetemi szenátus határozza meg, amelynek 70-80%-át román anyanyelvű személyek alkotják.

Igenis szükség van magyar igazgatói egyetemre, amelyen a magyar közösség, igényei szerint képezhet szakembereket — hangsúlyozta a szenátor úr.

...

Másnap, december 12-én, Horațiu Dumbravă úrral — a marosvásárhelyi táblabírószék ügyészével találkoztunk. Fialat, segítőkész embernek ismertük meg, aki készségesen válaszolt az információra éhes kollégistáknak. Felvilágosított a román igazságügy zég-zugairól. Úgy gondolom, szükség van ilyen ügyvédekre és ügyészekre az igazságszolgáltatásban, annál is inkább, mert ők nem ismerték a régi rendszer bolygató szokásait.

Mindenképpen jó lenne, ha a nagy közösség is ismerné az igazságszolgáltatás rendszerét. Bár azt hiszem, hogy Dickens véleménye ma is érvényes: „Suffer all the wrong that can be done to you rather than come here.” (Túrd el mindazt a rosszat amit veled tehetnek, mintsem ide gyere.)

TÓTH Attila, a Demokrácia Kollégiumának hallgatója

Odorheul Secuiesc pluricultural și reflectarea lui în școală

Din nou despre interculturalitate

În cadrul proiectului „Odorheul Secuiesc pluricultural și reflectarea lui în școală” în 15 decembrie a avut loc o nouă întâlnire de lucru. Precizările conceptuale legate de interculturalitate, multiculturalitate și de educația interculturală au fost făcute de domnul Szokoly Elek, director executiv al Ligii PRO EUROPA.

Plecând de la evoluția educației interculturale în țările Vest Europene, discursul referentului a avut permanent ca sistem comparativ educația multiculturală a sistemului american. În ceea ce privește direcțiile de acceptare a educației interculturale au fost precizate, ca în literatura de specialitate cele patru mari tendințe: *Educația interculturală ca educație socială*. Această direcție derivă din primul scop al educației interculturale, și anume dezvoltarea empatiei. Scopul empatiei este acela de a înțelege situația celorlalți și de a acționa conștient pentru integrare. Jocurile de „schimburi de rol” duc la dezvoltarea empatiei prin metode ca cea a „disputelor oneste”. Se evidențiază în această direcție rolul de pedagogie a conflictelor prin educație interculturală.

Educația interculturală ca educație politică. Această direcție pornește din alt obiectiv al educației interculturale, și anume acela al educației împotriva ideilor naționaliste, a etnocentrismului. Educația interculturală ca educație politică privește educația de la un nivel mai

înalt, pornind de la analiza programelor de învățământ, a manualelor școlare, a materialelor didactice, care nu trebuie să fie unilaterale sau de orientare monoculturală. În cadrul orelor se pot dezbate poziții politice sau sociale din propria experiență a elevilor și cu propriul lor limbaj, încercându-se în acest fel corectarea descrierilor problemelor societății din punct de vedere etnic sau rasial.

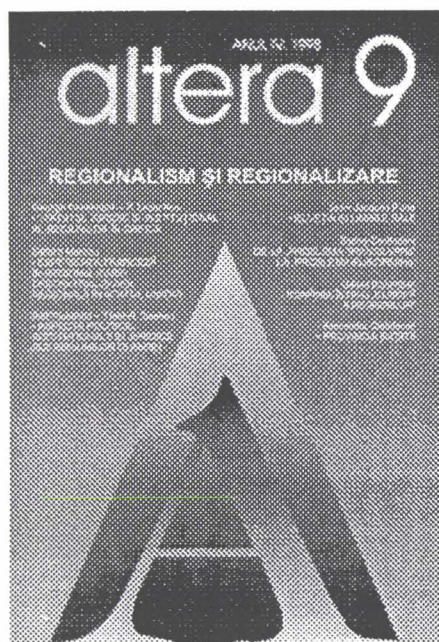
Educația interculturală ca educație antirasială se referă la informarea elevilor despre rasismul instituțional. Discriminarea structurală împotriva grupurilor întemeiate pe originea lor rasială nu a fost încă eradicată. De aceea prin educație este necesară abordarea critică și creativă a limbajului discriminator, decodificarea mesajului ideologic transmis prin mass-media, înfățișat în literatura de consum.

Educația interculturală ca dezvoltare a identității. „Relația între limba și cultura de origine, pe de-o parte și limbile și culturile grupurilor cu care individul intră în contact, pe de altă parte, este factor important în dezvoltarea identității copiilor, inclusiv a aceluia care aparțin unor grupuri etnice diferite sau a copiilor imigranți”

Dar nu trebuie să uităm că promovarea unei imagini pozitive asupra propriei identități presupune promovarea limbii materne.

Discuțiile nu au ocultat și problema universității multiculturale, participanții considerând necesară existența universității cu limba de predare maghiară.

Laura ARDELEAN

În continuarea logică a ultimelor trei numere ale revistei, dedicate temei federalismului, numărul 9 al *alterei*, apărut în decembrie 1998, aduce în dezbatere *regionalismul și regionalizarea*.

Actuala ordine politică mondială, conturată în epoca modernă și având ca apogeu formarea statelor naționale, este tot mai mult pusă sub semnul întrebării de globalizarea economică și culturală la care asistăm în momentul de față. Statele naționale se confruntă cu o dublă provocare: pe de o parte, mereu crescândă lor interdependență socială,

economică, politică, iar, pe de altă parte, revendicările autonomiste ale identităților colective regionale din care ele sînt compuse; soluțiile care se întrevăd implică, în mod corespunzător, integrarea statelor în structuri suprastatale și, respectiv, evoluția unei părți a competențelor lor către nivelul regional și local. Dacă formarea statelor naționale a adus cu sine încercarea de uniformizare a identităților, procesele de globalizare și regionalizare aflate în plină desfășurare țintesc la păstrarea și încurajarea alterității. Mecanismele structurilor federale oferă cadrul adecvat pentru echilibrarea polului unității (supranaționale) cu cel al diversității (subnaționale), susține Gurutz Jaureguy în studiul „*Națiunea și statul național în perspectiva Uniunii Europene*”. Dificultățile construirii unui astfel de mecanism european nu sînt nicicum neglijabile dat fiind faptul că statele implicate sînt diferit structurate, fiind astfel familiarizate în grade diferite cu mecanismele de tip federal: Germania și Elveția reprezintă adevărate bastioane federale, pe cînd, de pildă, Marea Britanie și Spania au optat pentru devoluție, iar alte state, precum Franța și Olanda constituie state unitare descentralizate.

Acestea două din urmă, alături de Grecia, constituie subiectul a trei studii separate din alcătuirea numărului 9 al revistei *altera*: „*Experiența franceză în regionalizare: descentralizarea regională în statul unitar*” (Gerard Marcou), „*Statul juridic și instituțional al regiunilor în Grecia*” (George Kassimatis/P. Lazaratos), „*Aspecte politice,*

instituționale și juridice ale regiunilor Olandei” (Ralf Kleinfeld/Theo A.J. Toonen). Concentrarea pe experiența pe care o au în domeniul regionalizării tocmai țări care și-au făcut un titlu de onoare din structura lor de tip unitar, este menită să scoată în evidență faptul că regionalizarea se impune astăzi ca o necesitate, că, deși de multe ori respinsă teoretic ca o amenințare la adresa integrității unui stat, regionalizarea câștigă — din rațiuni practice — tot mai mult teren.

Acesta este și cazul României, care a dat dovadă de lipsa unei voințe reale de regionalizare, este de părere Gábor Kolombán în studiul „*România într-o «Europă a regiunilor»*”. Cu toate că a beneficiat de sprijinul (și financiar) al Uniunii Europene pentru elaborarea și implementarea unor proiecte de regionalizare, România a tot amînat legiferarea lor (Legea privind dezvoltarea regională în România a fost adoptată abia în a doua jumătate a anului 1998) și abia acum, într-o situație economică de maximă precaritate, înțelege utilitatea unor astfel de prevederi.

Pe de altă parte, dacă România a început să ia măsuri de regionalizare (proces ce are loc de sus în jos), ea rămîne în continuare ostilă oricăror manifestări regionaliste (de jos în sus), neînvăfînd deocamdată faptul că diversitatea, alteritatea constituie nu o amenințare, ci o bogăție (vezi dezbaterile „*Dela «problema transilvană» la «problema europeană»*”). Prin întreg cuprinsul său, *altera 9* își propune să fie tocmai o carte de învățatură a alterității. (D.B.)

Convocator

ADUNAREA GENERALĂ a Ligii PRO EUROPA

Consiliul de Coordonare al Ligii PRO EUROPA îi invită pe membrii Ligii să ia parte la Adunarea Generală programată pentru data de 27 februarie 1999. Sub titlul generic „*Contribuția Ligii PRO EUROPA la promovarea bunelor practici în conviețuirea interetnică prin cooperarea dintre societatea civilă, presă și autorități*”, ordinea de zi va include:

1. Raport de activitate;
Raport financiar;
Raportul comisiei de cenzori pe anul 1998;
2. Programul activităților LPE pe anul 1999;
3. Decernarea titlului de membri de onoare și discursurile de investitură.

1999

La Mulți Ani!
Boldog Új Évet!
Glückliches Neues Jahr!
Happy New Year!
Bonne Année Nouvelle!

Pro Europa poate fi citită pe Internet la adresa:
www.proeuro.netsoft.ro

Liga PRO EUROPA Liga

Copreședinți:

Smaranda ENACHE și CSÍKY Boldizsár

Director executiv: SZOKOLY Elek

4300 Tîrgu Mureș, P-ța Trandafirilor nr. 5, et. III, CP. 1-154

Tel/fax: +40-(0)65-214076; 217584, e-mail: office@proeuro.netsoft.ro

CONTENTS:

P. 1, 4 *Human Rights and European Integration* — PEL celebrated the International Day of Human Rights by organizing a conference where Romania's integration into Euro-Atlantic structures was related to the observance of human rights provisions; — *Human Rights in Bessarabia* — the international symposium held in Bessarabia aimed at a higher awareness regarding human rights;

P. 2 A Romanian/Hungarian *synopsis* of the PEL's main events in December;

P. 3 *Whose Is the 1st of December?* — the way Romania's national day is celebrated at present, contrary to the event (Transylvania's union with Romania) it celebrates which was intended to guarantee for both majority and minorities a mutually respectful legal frame, is liable to create discomfort, to say the least, among minorities;

P. 5 *Death-line* — the inconsistencies of Romanian policies ever since the revolution in 1989, doubled by the inconsistencies citizens themselves have been indulging in, have placed this country where it is now: lagging behind all other ex-communist countries and with poor perspectives of integrating into Euro-Atlantic structures;

P. 6-7 *Intercultural Forum* — the seventh edition of the Forum organized by PEL has had as its main theme the relationship between *National Identity and Education in Mother Tongue*;

P. 8 *The College of Democracy* — the two courses held in December focused on Romania's economical integration and, respectively, on the structure and mechanisms of judicial power;

P. 9 *Again on Interculturalism* — PEL's Intercultural Centre has held a course on the social, political, and identity developing dimensions of the intercultural education; — *Review* of the ninth issue of **altera** dedicated to regionalism and regionalisation;

P. 10 PEL announces its *General Assembly* for the end of February.

PRO EUROPA este publicată cu sprijinul
Fundației Heinrich Böll (Germania) și BILANCE (Olanda)

Redactor: Doina BACI

La redactarea acestui număr au colaborat: Laura ARDELEAN, Marius COSMEANU, CSEDŐ Zoltán, HALLER István, Adrian MAJURU

Tehnoredactare: PÁPAI László Zsolt

Multiplicat la Liga PRO EUROPA